

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 30 december 2025

Mål nr
B 5546-24

PARTER

Klagande

1. C.A.

Ombud och offentlig försvarare: Advokat K.B.

2. N.H.

Ombud och offentlig försvarare: Advokat C.R.

Motparter

1. Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

2. A.Z.

Företrädd av åklagaren

SAKEN

Grovt förtal

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2024-06-14 i mål B 8046-22

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

K.B. ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av C.A. i Högsta domstolen med 7 930 kr. Av beloppet avser 6 344 kr arbete och 1 586 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

C.R. ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av N.H. i Högsta domstolen med 7 930 kr. Av beloppet avser 6 344 kr arbete och 1 586 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

C.A. och N.H. har båda yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalen och skadeståndsanspråket.

N.H. har i andra hand yrkat att Högsta domstolen ska mildra påföljden och sätta ned skadeståndet.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. Någon gång i maj eller juni 2020 intervjuades C.A. av N.H. Intervjun skedde på distans medan N.H. befann sig på Filippinerna. Var C.A. befann sig är inte klarlagt.
2. Intervjun handlade om A.Z. och de anklagelser mot honom som förekommer i dokumentärserien ”Att rädda ett barn”, som tidigare samma år hade sänts på Sveriges Television. Intervjun genomfördes på svenska.
3. N.H. publicerade i juni 2020 intervjun på sin Youtubekanal. Han befann sig inte i Sverige vid tidpunkten för publiceringen.
4. Det har kunnat konstateras att intervjun cirka två veckor efter publiceringen hade visats drygt 8 500 gånger.
5. C.A. och N.H. åtalades för grovt förtal. Enligt åtalen utmålades A.Z. i intervjun som brottslig och klandervärd i sitt levnadssätt och uppgifterna angavs vara sådana att de kunde förväntas utsätta honom för andras missaktning.
6. Tingsrätten gjorde bedömningen att brotten till viss del hade begåtts i Sverige och ansåg därför att svensk domstol är behörig att pröva åtalen.
7. Tingsrätten dömde C.A. och N.H. för grovt förtal till villkorlig dom och dagsböter. De ålades också att solidariskt betala skadestånd till A.Z. med 15 000 kr jämte ränta.
8. Hovrätten har ändrat tingsrättens dom på så sätt att några dagsböter inte utdömts.

Vad målet gäller

9. Målet gäller främst frågan om svensk domstol är behörig att pröva ett åtal för förtal som begåtts via internet, när åtgärderna för att publicera uppgifterna har vidtagits utanför Sverige.

Förtal

10. Den som uppsåtligen utpekar någon såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller annars lämnar uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning döms för förtal till böter. Om den som lämnat uppgiften var skyldig att uttala sig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken, och den som lämnat uppgiften visar att uppgiften var sann eller att han eller hon hade skälig grund för uppgiften, ska det inte dömas till ansvar. (Se 5 kap. 1 § brottsbalken.)

11. Om brottet är grovt, döms för grovt förtal till böter eller fängelse i högst två år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen med hänsyn till uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen eller annars var ägnad att medföra allvarlig skada. (Se 5 kap. 2 § brottsbalken.)

12. Förtal är fullbordat när uppgiften kommer till tredje mans kännedom (jfr ”Bilderna som låg kvar” NJA 2020 s. 917 p. 33).

Allmänt om svensk domsrätt

13. Bestämmelser om svensk domstols behörighet att döma över ett visst brott finns i 2 kap. brottsbalken. Av 1 § följer att sådan behörighet finns för brott som har begåtts i Sverige. Det är tillräckligt att någon del av den brottsliga handlingen har begåtts i Sverige för att brottet i sin helhet ska anses som begånget här (jfr prop. 2020/21:204 s. 141).

14. Om det för straffansvar krävs att gärningen medfört en viss effekt anses brottet enligt 2 kap. 1 § andra stycket ha begåtts i Sverige även i de fall effekten inträdde här. Det krävs att effekten har ett direkt samband med den brottsliga gärningen. Med det avses inte endast effekter som innebär att fullbordanspunkten i straffrättslig mening inträffat i Sverige, utan också omedelbara effekter av ett brottsligt handlande. Sådana följder av ett brott som saknar omedelbart samband med rekvisiten för ett brott påverkar inte brottets lokalisering, dvs. var brottet ska anses ha begåtts. (Jfr a. prop. s. 98 och 142.)

Lokalisering av förtalsbrott som begåtts genom publicering på internet från utlandet

15. Det finns inte några särskilda bestämmelser om lokalisering av brott som begåtts på internet, utan de allmänna bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken får tillämpas. Avgörande är således var en viss handling har vidtagits och var effekten har inträtt. En handling har vanligtvis vidtagits vid den dator eller motsvarande som använts för att få ett datorsystem att utföra en viss aktuell funktion, medan effekten ytterst får lokaliseras med hänsyn till hur den enskilda straffbestämmelsen är utformad. (Se a. prop. s. 99 f., jfr även ”Den avklippta fotbojan” NJA 2023 s. 956 p. 12.)

16. När en förtalsgrundande uppgift publiceras på internet från utlandet blir det som avgör om det föreligger svensk domsrätt enligt 2 kap. 1 § alltså om effekten av förtalsbrottet kan anses ha inträtt i Sverige.

17. Ett förtalsbrott som begås genom att uppgifter publiceras på internet fullbordas när tredje man får kännedom om uppgifterna (jfr p. 12). Då uppstår också risken att den som uppgifterna rör utsätts för andras missaktning. Det ligger nära till hands att hävda att effekten, i den mening som avses i 2 kap. 1 § andra stycket, inträder vid den tidpunkten.

18. Följden av ett sådant synsätt är dock att effekten kan lokaliseras till samtliga platser där uppgifterna kommit till tredje mans kännedom. Svensk domstols behörighet att döma över förtal begånget på internet skulle därmed vara i princip obegränsad.

19. Att de förtalsgrundande uppgifterna kommit till tredje mans kännedom kan därför inte anses tillräckligt för att effekten av brottet, i den mening som avses i 2 kap. 1 § andra stycket, ska anses ha inträtt i Sverige. En förutsättning bör därutöver vara att det finns en relevant koppling till Sverige.

20. Bedömningen av om det finns en sådan koppling bör grundas på objektivt konstaterbara omständigheter som exempelvis att uppgifterna avser svenska medborgare eller andra som är bosatta här. En annan omständighet som kan beaktas är om uppgifterna är avsedda huvudsakligen för svenska mottagare. Så kan vara fallet om uppgifterna har lagts ut på en svensk hemsida eller någon annan digital plattform som riktar sig främst till en svensk publik. Bedömningen av kopplingen till Sverige måste göras med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

21. Om det finns en relevant koppling till Sverige hindrar inte det förhållandet att uppgifterna i det enskilda fallet först nåtts av en tredje man i utlandet att effekten även bedöms ha inträtt här (jfr p. 14).

Bedömningen i detta fall

22. De åtgärder som N.H. vidtagit för att publicera intervjun med C.A. har ägt rum utomlands. Intervjun, som skett på svenska, har dock nått mottagare i Sverige. Den handlar om en svensk medborgare som är bosatt i Sverige. Uppgifterna som C.A. lämnar i intervjun hänför sig dessutom till en dokumentärserie som riktat sig till en svensk publik och som uppmärksammats i svenska medier.

23. Uppgifterna har därmed en sådan koppling till Sverige att effekten av de förtalsbrott som åtalet avser har inträtt i Sverige. Svensk domstol är därför behörig att döma över brotten.

24. I intervjun förekommer uppgifter om A.Z. som är ägnade att utsätta honom för andras missaktning. C.A. och N.H. har inte varit skyldiga att uttala sig och det har inte varit försvarligt att lämna uppgifterna. De har därmed gjort sig skyldiga till förtal.

25. Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning än den hovrätten har gjort i fråga om rubricering, påföljd eller skadestånd. Hovrättens domslut ska därför fastställas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Malin Bonthron, Stefan Reimer, Johan Danelius och Katrin Hollunger Wågnert (referent). Föredragande har varit justitiesekreteraren Erik Isoz.